

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีด้วยกันทั้งนั้น และในบรรดากลุ่มประสบการณ์ทั้งหลายเหล่านั้น ปรากฏว่ากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญมากกลุ่มหนึ่งในการสร้างพลเมืองให้เป็นคนดี ทั้งนี้เพราะเป็นกลุ่มวิชาอาชีพที่ทำให้ได้มาซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันจะทำให้มีความสงบสุขทั้งชีวิตส่วนบุคคลและสังคม กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพจึงมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน เพราะการได้มาซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพไม่สามารถจะอาศัยธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดังที่กระทำกันในสังคมสมัยก่อนหรือสังคมบรรพกาลได้อีกต่อไป ทุกคนต้องได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะในเชิงวิชาชีพ จึงจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่ยุ่งยากซับซ้อน และเป็นคนดีของสังคม ปัจจุบันได้ กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพจึงเป็นกลุ่มวิชาอาชีพที่จำเป็นต่อทุกคนและต้องเริ่มปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีตั้งแต่วัยประถมศึกษา

ความเป็นมาของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ความเป็นมาของการจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาชีพ เริ่มตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้มีระบบโรงเรียนขึ้น เพื่อต้องการผลิตคนใหม่มีความรู้ เพื่อเข้ารับราชการเป็นเสมียนในกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการเรียนในสมัยนั้น จึงมุ่งให้เรียนเพื่อรับราชการเป็นเสมียน หรือข้าราชการในตำแหน่งต่างๆ เท่านั้น แต่เมื่อมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 มีคนต้องการรับราชการเป็นจำนวนมากเกินความต้องการ หน่วยงานที่มีอยู่รับได้ไม่หมด คนที่เข้างานไม่ได้ หรือมีความสามารถน้อยจะกลับไปทำอาชีพเดิมตามวงศ์ตระกูลก็ไม่อยากทำ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องค่านิยมในการทำงาน รวมทั้งขาดการพัฒนาในด้านอาชีพ (จรูญ จิวานาน 2529 : 57-62)

จุดเริ่มต้นสำคัญที่ผลักดันให้หันมาเน้นวิชาอาชีพก็คือ การประกาศใช้โครงการศึกษาชาติ พ.ศ. 2456 ซึ่งเน้นวิชาสามัญ และวิชาวิสามัญ (วิชาอาชีพ) ความคุ้นเคย ได้มีการชี้แจงแนะนำ จูงใจ ให้เห็นความสำคัญของวิชาอาชีพ เช่น มีประกาศชี้แจงความตอนหนึ่งว่า "...แท้จริงการทำงานในบ้านเมืองที่จะถึงท่าหาเลี้ยงชีพอันยังไม่มีผู้ทำเพียงพอนั้น ยังมีอย่างอื่นอยู่เป็นอันมาก ไซ้จะมีแรงงานเสมียนอย่างเกี้ยว...การหัตถกรรมและพาณิชย์การต่างๆก็ยังมีเอนกประการ...ที่จะพากันนิยมไปแต่ในทางการเสมียนอย่างเกี้ยวไม่..." (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 74) การจักวิชาอาชีพในชั้นประถมศึกษาในช่วงนี้ทำโดยให้เรียนวิชาสามัญ (วิชาอาชีพ) 2 ปีหลังจากที่จบสายสามัญในชั้น ป. 3 แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ทองหยุกไป เมื่อมีการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 ที่กำหนดให้ชั้นประถมศึกษามีเพียง 4 ชั้น และไม่มีประถมวิสามัญ (วิชาอาชีพ) อีก 15 ปีต่อมาได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 กำหนดให้มี "หัตถศึกษา" เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 ประการ ที่มีอยู่แล้วในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับก่อน เป็น พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาบ้านเมือง แม้จะไม่สามารถจัดให้เรียนวิชาอาชีพเต็มรูปแบบทั้ง 2 ปี ต่อจากประถมสามัญอย่างแรกก่อน แต่ก็นับว่าเป็นการเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากแนวคิดนี้ส่งผลถึงการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ที่ให้เพิ่มวิชาหมวดหัตถศึกษา เข้าในหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลายอีกหมวดหนึ่ง และกำหนดให้ใช้เวลาเรียนถึง 6-8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งใช้เวลามากกว่าหมวดวิชาอื่นๆ นับว่าเป็นการให้ความสำคัญอย่างมาก

ปัจจุบันได้มีการเห็นความสำคัญของวิชาอาชีพมากขึ้น คือในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จัดให้มีกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพขึ้นในจำนวน 4 กลุ่มวิชาของหลักสูตร ในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วย งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง นอกจากนี้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ยังให้เรียนงานเลือกอีกส่วนหนึ่งด้วย การเรียนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพจะมีสัดส่วนเวลาเรียนมากขึ้นตามลำดับ

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเพิ่มโครงสร้างในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 อีกหนึ่งกลุ่มประสบการณ์เป็นกลุ่มที่ 5 คือ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ซึ่งกลุ่มนี้ประกอบด้วย ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวัน และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต โดยให้โรงเรียนเลือกเรียนอย่างหนึ่ง

อย่างไรในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ปีละ 200 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่ม
 การงานและพื้นฐานอาชีพมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

ความหมายของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง กลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งสร้างเสริมให้ผู้
 เรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยมและนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานแก่ผู้เรียนใน
 การประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้มีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเอง
 มีวินัยและมุ่งทำงานให้ไ้ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้จัก
 และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้และประสบการณ์
 จากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพ
 ตามควรแก่วัยและความสามารถได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 297)

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
 ไว้อีกหลายคน เช่น

ธำรง บัวศรี (2521 : 5-8) กล่าวว่า การศึกษาเพื่องานอาชีพ หมายถึง การ
 ศึกษาที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะประกอบอาชีพได้ ทั้งที่เป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้าง ทั้ง
 ในส่วนที่ต้องให้ความรู้พื้นฐานและทักษะอย่างง่าย ๆ ตามความต้องการและความสามารถของ
 ผู้เรียน ให้เน้นหนักไปในด้านปูพื้นฐาน สร้างความสนใจและความสำนึกในสำคัญของ
 งานอาชีพ (career awareness) รวมทั้งการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ หลังจากจบ
 ประโยคประถมศึกษาแล้วต้องส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสสู่การทำงาน ทดสอบความสนใจและ
 ความถนัด ฝึกทักษะของคนเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่น แต่ละ
 โรงเรียนย่อมจัดการงานและอาชีพแตกต่างกันออกไป

สมพงษ์ พลละสุรย์ (2521 : 12-14) กล่าวว่า กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
 สามารถแยกออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การงานกับพื้นฐานอาชีพ การงานหมายถึงเรื่องของ
 การทำงานเป็น และมีนิสัยอันดีงามในการทำงาน ส่วนพื้นฐานอาชีพหมายถึงพื้นฐานของการ
 ประกอบอาชีพ หรือพื้นฐานของการทำมาหากินนั่นเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า หลักสูตรประถมศึกษา
 ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องของอาชีพหรือวิชาชีพโดยตรง แต่จะกล่าวถึงพื้นฐานของอาชีพ ซึ่งก็

หมายความว่า หลักสูตรประถมศึกษาไม่ควรมุ่งฝึกอาชีพให้แก่เด็กเรียน แต่จะสอนในสิ่งที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพเท่านั้น

สแตนเลย์ (Staley 1970 : 11-19) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับการงาน และพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษา ควรเน้นเรื่องทักษะความรู้และลักษณะนิสัยที่จำเป็น สำหรับการเตรียมอาชีพต่างๆ ที่จัดลงในหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจของเด็ก และเป็นงานที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและสังคมในชุมชน การเตรียมอาชีพให้เด็กนั้น ควรเตรียมตัวก่อนที่เด็กจะออกจากโรงเรียน 1-2 ปี ควบคู่กับการเตรียมงานอาชีพต่างๆ เพื่อให้เด็กรู้ว่าตนมีโอกาสจะทำงานนั้นได้ และจะมีอนาคตอย่างไร

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งพัฒนาความรู้ ความสามารถในการทำงานเบื้องต้น ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ตลอดจนสร้างเสริมปลูกฝังนิสัย และค่านิยมในการทำงาน เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเตรียมความพร้อมทางอาชีพให้กับผู้เรียน

หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้กำหนดเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นงานบังคับซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคนต้องเรียน อีกส่วนหนึ่งให้นักเรียนเลือกเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อเป็นการสำรวจตนเองว่ามีความสนใจ ความถนัด และความสามารถในเรื่องใด ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ 3 ด้าน คือ

1. ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน เป็นประสบการณ์ของงานในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การปัดกวาด เช็ดถู การประกอบอาหาร การปลูกต้นไม้ ซึ่งจะทำให้เกิดกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน

2. ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน เป็นประสบการณ์ที่เป็นความรู้ และทักษะพื้นฐานของกระบวนการทำงาน เช่น การออกแบบ การเลือกวัสดุ และเครื่องใช้เครื่องมือต่างๆ การประกอบ การตกแต่ง ซึ่งเป็นการทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นไปตามขั้นตอนตามลักษณะของงาน

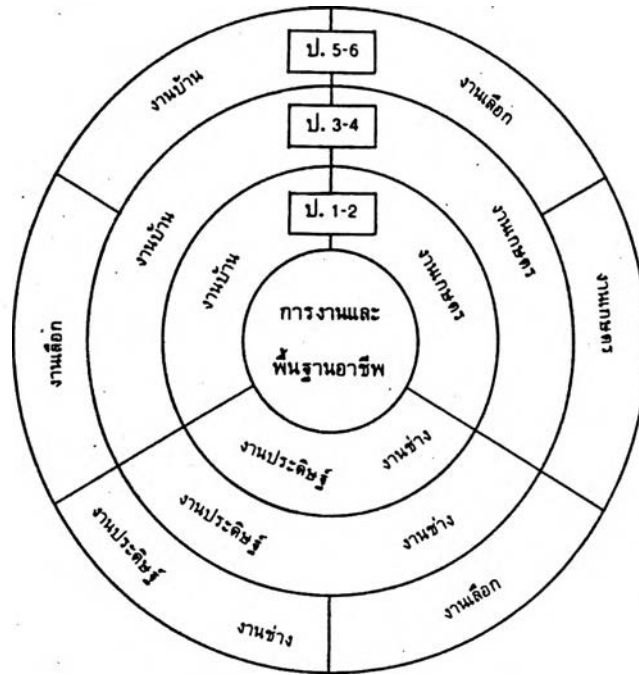
3. ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงาน ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ความรู้ในเรื่องมารยาทเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เกี่ยวกับการค้าและธุรกิจ ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ

ประสบการณ์ทั้ง 3 ด้านนี้ นอกจากจะช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ผู้เรียนยังจะได้รับการฝึกฝนให้มีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานไปพร้อมกัน (ศิริลักษณ์ ศรีภมล และคณะ 2527 : 142) ซึ่งประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสติก สวัสดิภาพ (2526 : 61) เรื่อง "ความพร้อมทางอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ที่ศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนทดลอง" ที่พบว่า หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสามารถเสริมสร้างเจตคติในการทำงานให้แก่เด็กได้พอสมควร และการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพยังสามารถเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานอีกด้วย

โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันภายในกลุ่มวิชา โดยยึดวัยของผู้เรียนเป็นหลัก จัดเป็นช่วงคือ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 ประถมศึกษาปีที่ 5-6 สำหรับในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ยังได้แบ่งโครงสร้างของหลักสูตรออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ต้องเรียนต่อเนื่อง กับส่วนที่ให้เลือกเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิโครงสร้างกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

(สถิติ ประจักษ์กิติ และศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 21)

โครงสร้างหลักสู่กรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ได้จัดทำตามความสนใจของนักเรียนแต่ละวัยและแต่ละท้องถิ่น จากผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศน์พบว่า ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กชายมีความสนใจในงานเกษตรถึงร้อยละ 82.82 เด็กหญิงมีความสนใจในงานบ้านถึงร้อยละ 97.67 เด็กหญิงและเด็กชายให้ความสนใจในงานประดิษฐ์และงานช่างถึงร้อยละ 97.94 และ 95.61 ตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2523ก : 106-107) และจากการสำรวจความสนใจในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยธีระ ชัยยุทธขจรยง (2525 : 70) ปรากฏว่านักเรียนมีความสนใจในวิชาต่างๆ เรียงตามลำดับดังนี้คือ การทำสวนผัก คนตรี การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ การแสดงพื้นบ้าน งานประดิษฐ์จากไม้ไผ่-หวาย ช่างเขียน งานประดิษฐ์ คหกรรม อาหาร งานพิมพ์และช่างยนต์ ซึ่งพอสรุปได้ว่านักเรียนมีความสนใจหมวดเกษตรกรรมมากที่สุด

ความสนใจของนักเรียนจากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพ จึงสามารถสรุป

ได้ว่า โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

อัตราเวลาเรียน

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ให้ความสำคัญของแต่ละงานเท่ากัน มีอัตราเวลาเรียนเท่ากันในแต่ละช่วงชั้น ดังรายละเอียดในแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงรายละเอียดของอัตราเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ในระดับประถมศึกษา

กลุ่ม \ ั ชั้น	ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
กลุ่มทักษะ	50	35	25
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	15	20	25
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	25	25	20
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	10	20	30
รวม	100	100	100

อัตราเวลาเรียนของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพค่อยๆ เพิ่มจากร้อยละ 10, 20 เป็นร้อยละ 30 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งเท่ากับเวลาเรียน 300 ชั่วโมง หรือ 900 คาบ จากเวลาเรียนทั้งหมด 1,000 ชั่วโมง หรือ 3,000 คาบ ในระดับนี้ นักเรียนยังต้องเรียนงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่างเป็นงานบังคับงานละ 200 คาบ รวม 600 คาบ ที่เหลืออีก 300 คาบเป็นงานเลือกจากแขนงงานดังกล่าว เวลาเรียนสำหรับเนื้อหางานเลือกแต่ละแขนงไม่เท่ากัน มากน้อยตามลักษณะของเนื้อหาวิชา วิธีเลือกเรียนงานต่างๆ โดยหลักการเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด แต่ในทางปฏิบัติแล้ว โรงเรียนคงต้องเป็นผู้เลือก ทั้งนี้เพราะการสอนเนื้อหาส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน ครู สภาพของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 21-23)

ลักษณะ เนื้อหา กลุ่มงาน และ พื้นฐานอาชีพ

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ประกอบด้วย งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศน์ได้ออกคู่มือการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยกำหนดลักษณะงานของหมวดวิชาทั้ง 3 ไว้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา 2520 : 164)

1. งานบ้าน เป็นงานที่ปลูกฝังกิจนิสัยที่ดี ฝึกให้เด็กมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานภายในบ้าน รู้จักทำความสะอาด การจัดบ้าน การเลือกอาหาร การปรุงอาหาร ที่มีประโยชน์ ตลอดจนการเลี้ยงดูเด็ก และงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเครื่องแต่งกายตามความเหมาะสมได้

2. งานเกษตร เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมให้เด็กได้นำความรู้เกี่ยวกับการเกษตรไปพัฒนาอาชีพและครอบครัว ตลอดจนการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัวและควรปรับปรุงกลุ่มเกษตรกรให้เป็นปึกแผ่น เป็นการวางพื้นฐานในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้มีความทันสมัยและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกษตรที่ทันสมัย

3. งานประดิษฐ์และงานช่าง เป็นงานพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานช่าง โดยสามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นของเล่น ของใช้ สามารถใช้เครื่องมือทำงานได้อย่างถูกต้อง และปลอดภัย ตลอดจนเก็บรักษาเครื่องมือ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

งานที่กล่าวมาแล้วเป็นงานพื้นฐานซึ่งเรียนคึกคอกกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 นอกจากนี้จะมีงานเลือก (บังคับเลือก) เพิ่มเติมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้กว้างขวาง และมีทักษะและประสบการณ์ ดังนี้

1. งานซื้อขายและบริการ เป็นงานที่ส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการ เลือกรับซื้อและมีทักษะเบื้องต้นเกี่ยวกับการค้าขาย การใช้บริการธนาคารต่างๆ เพื่อความปลอดภัยของทรัพย์สินที่หามาได้ สำหรับการซื้อขายและบริการ ได้จักไว้ในแขนงของงานเลือกเท่านั้น

2. จรรยาบรรณและระเบียบกฎหมายที่ควรทราบ เป็นความรู้ต่างๆ ด้านกฎหมายที่นักเรียนควรรู้

3. งานเลือก เพื่อเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในงานแต่ละประเภท

ให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ เมื่อนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หากไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในชั้นสูง ความรู้และทักษะที่ได้รับในชั้นนี้จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการประกอบอาชีพได้ การเลือกประเภทของงานแขนงต่างๆ ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ภูมิภาค ความสนใจ และความสามารถของเด็ก

เนื้อหาหลักสูตรงานและพื้นฐานอาชีพเป็นเนื้อหาที่เตรียมพื้นฐานในค่านอาชีพให้แก่ผู้เรียน รายละเอียดของเนื้อหาอาจแตกต่างกันโดยจัดให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการของท้องถิ่น และความสามารถของผู้เรียนตามระดับชั้น จากการศึกษาของช่วง ชุทธิ (2521 : บทคัดย่อ) เรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น" พบว่า ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นที่ควรพิจารณาในการจัดหลักสูตร เฉพาะกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ประชาชนขาดความรู้ในค่านเกษตร เช่น การทำนา ทำสวน ทำไร่ ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืชอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรษา ประนอมสกุล (2526 : 118) เรื่อง "ทรรณะของนักเศรษฐศาสตร์ไทยต่อการจัดประสบการณ์ในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2534" พบว่า เนื้อหาในหลักสูตรบางอย่างยังไม่เหมาะสมกับนักเรียน จึงเสนอแนวทางเพื่อแก้ไขว่า เนื้อหาเรื่องโคที่ใช้โคกับทุกภาค ควรจัดทำเป็นแผนการสอนโคทันที เนื้อหาที่ยังไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ควรให้หน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เพราะหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่นจะเข้าใจสภาพท้องถิ่นนั้นดีที่สุด ได้แก่ หน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอ ซึ่งมีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอร่วมกับศึกษานิเทศก์เป็นผู้ปรับ เนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และให้ผู้เชี่ยวชาญทางสาขาวิชาของเนื้อหา นั้นๆ เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องหรือทำงานร่วมกันโดยตรงจะดียิ่งขึ้น แล้วจึงจัดทำเป็นแผนการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอน

ลักษณะเนื้อหาหลักสูตรงานและพื้นฐานอาชีพจากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา แล้ว จะเห็นว่าเนื้อหาวิชากับความต้องการของท้องถิ่นจะต้องมีความสอดคล้องกันจึงจะทำให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะเนื้อหาหลักสูตรงานและพื้นฐานอาชีพซึ่งถือว่ามีค่าสำคัญมากในการดำรงชีวิต จำเป็นต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการ ของผู้เรียน และท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการได้คำนึงถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงให้ทางโรงเรียนพิจารณาสอนงานเลือกอีกปีละ 100 ชั่วโมง (300 คาบ) โดยคำนึง

ถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ความพร้อมของครูผู้สอน การสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียนและผู้ปกครอง สภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากร แหล่ง วิทยาการ และสถานประกอบอาชีพอิสระที่มีในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 9)

จุดประสงค์กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

การเรียนการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้มีทักษะและ ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการทำงานต่างๆให้มากที่สุด เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานในการทำงาน และแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุด ประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 279)

1. ให้มีความรู้และความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิต
2. ให้สามารถแสวงหาความรู้ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงในชีวิต ประจำวันได้
3. ให้มีความรับผิดชอบ ชยัน ออกทน ประหยัด ซื่อสัตย์ รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัย รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
4. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและเห็นคุณค่าในผลงานที่ทำ
5. ให้มีหลักในการทำงาน ทั้งงานอิสระและงานที่ทำร่วมกับผู้อื่นอันเป็นผลให้ เกิดความเจริญส่วนตัวและส่วนรวม
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพทั่วไป และมีความนิยมชมชอบ สนับสนุนการใช้ สินค้าไทย
7. ให้สามารถภูมิใจในซึ่งเอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมที่งดงามของไทย

จากจุดประสงค์ทั่วไปที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่ากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมุ่ง สร้างเสริมให้เด็กได้มีความรู้ เจตคติ และทักษะในการทำงาน โดยเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ นอกจากจุดประสงค์ ทั่วไปแล้ว กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพยังได้กำหนดจุดประสงค์เฉพาะของแต่ละงาน ดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์เฉพาะงานบ้าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 298)
  - 1.1 เพื่อปลูกฝังนิสัยให้รักการทำงาน ประหยัด อดทน รู้จักพึ่งตนเอง และขยันหมั่นเพียรในงานบ้าน
  - 1.2 เพื่อแบ่งเบาภาระการทำงานบ้านของผู้ปกครอง
  - 1.3 เพื่อให้มีความรู้และสามารถใช้ เครื่องใช้ ในการทำความสะอาดบ้าน และ เครื่องใช้ ในงานบ้านอื่นๆ ตลอดจนการ เก็บรักษาอย่างถูกต้อง
  - 1.4 เพื่อให้สามารถปรุงอาหารคาว-หวาน เครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้ ตามสภาพท้องถิ่น เก็บรักษาและถนอมอาหารอย่างง่ายได้
  - 1.5 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ เลือกเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับตนเอง และถูกกาลเทศะ
  - 1.6 เพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการตัดเย็บเบื้องต้น ซัก รีด และ ซ่อมแซม เครื่องแต่งกายของตนเองได้

2. จุดประสงค์เฉพาะงานเกษตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 315)
  - 2.1 เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกษตรที่ทันสมัย
  - 2.2 เพื่อให้มีความรู้และสามารถใช้เครื่องมือเกษตรอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
  - 2.3 เพื่อสร้างเสริมความสามารถ ความถนัด และความสนใจในการเรียนรู้ และปฏิบัติงานเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 2.4 เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานและวางพื้นฐานในการประกอบอาชีพเกษตร
  - 2.5 เพื่อให้มีความขยัน อดทน มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำ งานให้สำเร็จ
  - 2.6 เพื่อนำความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับจากโรงเรียนไปพัฒนาครอบครัวและท้องถิ่นของตนเอง
  - 2.7 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานเกษตร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3. จุดประสงค์เฉพาะงานประจักษ์และงานช่าง (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 325)

- 3.1 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการเลือกวัสดุที่จะนำมาประดิษฐ์สิ่งต่างๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3.2 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการเลือกและใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงานต่างๆ ตลอดจนรู้จักเก็บรักษา บำรุงซ่อมแซม
- 3.3 เพื่อให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีขั้นตอน เป็นระเบียบ ประณีต ประหยัดและปลอดภัย
- 3.4 เพื่อให้รู้จักคิดประดิษฐ์งานที่สามารถจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มพูนรายได้
- 3.5 เพื่อให้รู้จักใช้ความรู้เกี่ยวกับงานฝีมือ และแรงงานสำหรับเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
- 3.6 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานประจักษ์และงานช่าง

จุดประสงค์ทั้ง 3 งานที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปในลักษณะรวมกันได้ว่า มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเพื่อปลูกฝังนิสัยที่ดีมีความขยัน หมั่นเพียร มีเจตคติที่ดีในการทำงานและประกอบอาชีพอย่างมีระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลิวลัย ลิ้มโพธิ์ (2521 : บทคัดย่อ) เรื่อง "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประโยคประถมศึกษา 2521 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ" ที่พบว่า ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ มีความคิดเห็นในค่านจุดประสงค์การเรียนและการประเมินผลตรงกันว่า จุดประสงค์หลักสูตร 2521 มีความชัดเจนคืออยู่แล้วพอสมควร มีประโยชน์และตรงกับความต้องการของผู้เรียน นักเรียนสามารถทำได้ตามจุดประสงค์ ครูสามารถนำไปสอนได้ไม่ยากนัก สามารถฝึกคามและวัดผลการเรียนได้พอสมควร ส่วนในค่านความคิดรวบยอดและหลักการจะ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนและสังคมของผู้เรียน ทำให้การสอนของครูง่ายขึ้น เป็นไปตามจุดประสงค์ แต่จากการวิจัยของ ประมวล เสนาฤทธิ์ และคณะ (2524 : 80-83) เรื่อง "การเสริมวิชาชีพให้แก่ นักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ" พบว่า ในค่านจุดประสงค์แต่ละงาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะส่วนใหญ่

ประมาณร้อยละ 90 เน้นคำให้การให้ความรู้แก่ชาวการ เน้นคำให้การเสริมสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งในส่วนนี้ควร เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีการทบทวนอีกครั้ง เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เน้นภาคปฏิบัติ มากกว่าภาคทฤษฎี และเน้นที่ขั้นตอนกระบวนการในการทำงานต่างๆ กับผลงานด้วย หลักการดังกล่าวหมายความว่า ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง มากกว่าเรียนบนกระดานดำ ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ในการทำงานด้วยตัวเองแล้ว ยังเป็นการฝึกนิสัยที่ดีในการทำงาน เช่น ความประณีต เรียบร้อย ประหยัด ทำงานได้สำเร็จ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นต้น การให้ผู้เรียนปฏิบัติงานใดๆ ก็ตาม ผู้สอนจะต้องคอยสังเกตวิธีการทำงานของผู้เรียน ตลอดจนลักษณะนิสัยในการทำงาน ทุกขั้นตอน มิใช่ดูแค่ผลงานสำเร็จขั้นสุดท้ายเท่านั้น (พรเพ็ญ ปทุมศิริ 2527 : 18-25)

ตั้งแต่เริ่มใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ได้มีการวิจัยหารูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด ดังผลงานวิจัยของ เบญจมา แก้วกระจ่าง (2525 : 147) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ กับงานประดิษฐ์และงานช่างของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียน สามารถดำเนินการเรียนด้วยตนเอง และรู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูก็จะได้รับความสะดวกในการควบคุมชั้นเรียน ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 ประไพพิศ ไพรยวัฒน์ ได้ทดลองสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับงานประดิษฐ์และงานช่างโดยวิธีสอนแบบโครงการ พบว่า ความรับผิดชอบจากการทดสอบของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบโครงการกับนักเรียนที่เรียนจากแผนการสอน โดยใช้คู่มือของเขตกการศึกษา 6 มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และความรับผิดชอบจากการทดสอบหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบโครงการกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้คู่มือครูของเขตก 6 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ (ประไพพิศ ไพรยวัฒน์ 2526 : 78-82)

นอกจากการวิจัยหารูปแบบที่เหมาะสมใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพแล้ว ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมตามแผนการสอน
ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งวิจัยโดย อนงค์ คำจันทร์ (2528 : บทคัดย่อ)
เรื่อง "ผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามการรับรู้
ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่เห็นว่า กิจกรรม
ตามแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ให้ผลในด้าน
ความรู้ ขึ้นการนำไปใช้มากที่สุด ส่วนด้านคุณธรรมให้คุณธรรม ข้อที่ว่าค่อย ความรับผิดชอบ
มากที่สุด สำหรับด้านทักษะการทำงาน ไม่มีกิจกรรมใดให้ผลเด่นชัดในด้านใดด้านหนึ่งโดย
เฉพาะ

จากแนวความคิดของนักวิชาการและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่ได้อธิบายมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐาน
อาชีพควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ในขณะที่เกี่ยวกับการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม การ
ใช้สื่อ จะให้ผลดีในด้านการเรียนการสอนและการฝึกลักษณะนิสัยในการทำงาน มีผลกระตุ้น
ให้ผู้เรียนมีความสนใจ และกระตือรือร้นต่อการเรียน ดังนั้นถ้าหากทางโรงเรียนหรือครู
ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางที่ได้อธิบายมาแล้ว ก็
จะเป็นที่มั่นใจได้ว่า หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีโอกาสบรรลุจุดหมายได้มากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
ทั้งแก่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา การใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่มุ่งให้
นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อสังคมทุกชนชั้น มีทักษะพื้นฐาน
เพียงพอที่จะประกอบอาชีพ มองเห็นช่องทางในการทำมาหากิน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ
และอาชีพในท้องถิ่นได้นั้น ยังอยู่ในระยะที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกันอีกมาก (สวัสดิ์
สุวรรณอักษร 2529 : 14-18) เพราะมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังปรากฏใน
งานวิจัยของ วิเชียร เทียมเมือง (2519 : บทคัดย่อ) เรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็น
ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521"
ที่พบว่า การใช้หลักสูตรใหม่ในค่านับหาส่วนมากยากเกินความสามารถของผู้เรียน ครู
สอนได้ไม่ครบเนื้อหา เนื่องจากหลักสูตรอธิบายกิจกรรมไว้ไม่ชัดเจนครูไม่สามารถทำตามได้

บางเนื้อหาไม่แนะนำกิจกรรมเป็นแนวทางให้เลย ครูขาดความรู้พื้นฐานเรื่องการทำงานและอาชีพ ขาดความถนัด และยังไม่เข้าใจหลักสูตรคืนัก และไม่ได้รับการนิเทศ ผู้บริหารขาดการสนับสนุน เคັกขาดความพร้อมทางการเรียน เคັกขาดเรียนบ่อยๆ ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักสูตร และไม่ร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติงานของเคັก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ลักขณา สมเชื้อ (2524 : 98-102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในจังหวัดชลบุรี" พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนชั้นประถมศึกษาค่อนข้างน้อย และมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ครูนำความรู้ที่ได้อบรมตามแนวหลักสูตรใหม่มาใช้ในชั้นน้อย ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน โรงเรียนจัดการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพน้อยมาก รวมทั้งการใช้แหล่งวิชาการและวิทยากรในท้องถิ่นมีน้อย ศึกษานิเทศก์มาติดตามผลและแก้ปัญหาเรื่องการเรียนการสอนให้แก่ครูในโรงเรียนน้อยมาก ส่วนในค่านความรู้พื้นฐานของครูเกี่ยวกับงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง รวมทั้งการประเมินผล พบว่าครูมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช ชูสูงเนิน (2527 : บทคัดย่อ) เรื่อง "สมรรถภาพค่านวิชาการ ของครูประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่สอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" ที่พบว่าสมรรถภาพค่านวิชาการ ของครูประถมศึกษาในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ครูประถมศึกษามีสมรรถภาพค่านวิชาการสูงในงานบ้าน และสมรรถภาพค่านวิชาการต่ำในงานประดิษฐ์และงานช่าง

นอกจากปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่โรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นค่านครู ผู้บริหาร นักเรียน ตลอดจนเนื้อหาในหลักสูตรจากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว ผู้ปกครองก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ เพราะการจัดการเรียนการสอนนั้นทางโรงเรียนมีความจำเป็นต้องไ้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองตามสมควร โดยเฉพาะ การเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เคັกจำเป็นจะต้องมีอุปกรณ์ในการเรียนการสอน เมื่อโรงเรียนมีอุปกรณ์ไม่ครบ ก็จะทำให้เคັกเอาจมาจากบ้าน ซึ่งมักไม่ค่อยไ้รับความร่วมมือ (วีระ เสาโกมุท 2527 : 24-27) และจากการวิจัยของ ภิรมย์ ศรีเพชร เรื่อง

"การเปรียบเทียบความต้องการและการปฏิบัติจริงในการฝึกปฏิบัติงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี" ยังพบว่า ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียนเรียนงานต่างๆ ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนเท่าที่ควร เพราะทางโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ภิรมย์ ศรีเพชร 2527 : บทคัดย่อ)

ส่วน พูนสิน ทรกะกาลจันทร์ (2528 : 84-85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก ในจังหวัดอุบลราชธานี" พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่งเสริมการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดตามการส่งเสริมการเรียนแต่ละด้านปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียนส่งเสริมการเรียนระดับปานกลางในด้านการจัดหาสื่อการเรียน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ การชักจูงให้สนใจและเห็นความสำคัญของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ การติดตามผลการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และการจัดสภาพแวดล้อมและสภาพการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ส่วนการส่งเสริมด้านการให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำงานและพื้นฐานอาชีพและการฝึกหัดและแก้ไขการทำงานของเด็ก ผู้ปกครองนักเรียนส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้ชี้ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในค่านต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ทั้งทางคณาจารย์ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และตัวนักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จะคงได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากที่ทำให้คุณภาพของนักเรียนไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อย่างไรก็ตาม ถ้าหากทางโรงเรียนครู และผู้บริหาร สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน รวมทั้งมีอุปกรณ์พร้อมที่จะให้นักเรียนฝึกปฏิบัติงานต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อย่างเต็มที่ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรก็น่าจะเป็นที่มั่นใจได้ว่า หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีโอกาสบรรลุจุดมุ่งหมายได้มากขึ้น ผู้เรียนก็จะสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอนไปเป็นทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้

อาชีพ

อาชีพเป็นการประกอบกิจกรรมเพื่อฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นงานสำหรับชีวิตของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีอาชีพนั้นย่อมเป็นผู้ที่สร้างฐานะความมั่นคงให้แก่บ้านเมืองและให้แก่ตัวเอง เฮย์ส (Hayes 1977 : 8) ได้กล่าวถึง อาชีพ (Career) ว่าหมายถึงแบบฉบับการดำรงชีวิตของบุคคลทั้งหมด ซึ่งรวมทั้งองค์ประกอบค่านการทำงานและค่านอื่นๆ ส่วน โร (Roe 1956 : 31-35) ได้ให้ทัศนะชี้ให้เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพไว้ว่า อาชีพเป็นวิถีทางที่จะได้ค่าตอบแทนเพื่อนำไปซื้อปัจจัยต่างๆ มาสนองความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Needs) และความต้องการทางสังคม (Social Needs) ของบุคคลนั้นๆ ซึ่งก็พอสรุปได้ว่าอาชีพ หมายถึง การประกอบกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสังคม

สมพงษ์ พลະสุรีย์ (2525 : 21) ได้สรุปว่า บุคคลที่พร้อมจะประกอบอาชีพนั้นต้องประกอบด้วยพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. พื้นฐานด้านทักษะ เป็นสิ่งที่ต้องมีการฝึกฝนจึงจะเกิดความรู้ชำนาญ เช่น การเย็บปักถักร้อย การผูกมัด การใช้เครื่องมือเครื่องใช้ประจำบ้าน เช่น ขวาน กรรไกร มีด เป็นต้น
2. พื้นฐานด้านจิตใจ คือการเสริมสร้างและปลูกฝังนิสัย คุณธรรม และค่านิยมในการทำงาน เช่น ไม่ให้ถูกงาน ให้เห็นว่างานสุจริตมีเกียรติ มีความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุตุน ฯลฯ ถึงเวลานี้ของปลูกฝังด้วยการปฏิบัติจริงมิใช่กระทำด้วยการบอกกล่าวหรือท่องจำ
3. พื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์ คือการให้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องรายได้รายจ่าย ทุน กำไร แรงงาน ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญสำหรับการประกอบอาชีพ

การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น จะต้องได้รับการเตรียมตัวสำหรับการประกอบอาชีพล่วงหน้า ซึ่งได้แก่การแสวงหาความรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งมีความรู้ความสามารถ เข้าไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองต้องการ ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะสร้างคนให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ

การศึกษาเพื่ออาชีพ

การเตรียมผู้เรียนใหม่ความพร้อมในการประกอบอาชีพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก การศึกษาทุกระดับจะทองสอดแทรกวิชาอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ วิธีการเตรียมผู้เรียนเพื่ออาชีพนั้นจะต้องคำนึงถึงความรู้และความถนัดส่วนตัว และเนื่องจากอาชีพมีอยู่จำกัด การปลุกฝังด้านอาชีพอย่างแท้จริงไม่เป็นที่มั่นใจไว้ว่าผู้เรียนจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนด้วยตนเอง เพื่อสามารถแสวงหาความรู้สำหรับการประกอบอาชีพอื่นๆ ที่มีอยู่ในสังคม (ลาวัลย์ ถนองจันทร์ 2526 : 15-19) เพราะปัจจุบันการดำรงชีวิตของคนเราในสังคมมีความซับซ้อนมาก ทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด อาชีพจะเป็นตัวกำหนดความอยู่รอดและคุณภาพของการดำรงชีวิต แต่การได้มาซึ่งอาชีพในปัจจุบันมีโช่งงาย การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะสร้างให้คนมีความรู้ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับอาชีพ (ทวีป อภิลิทธิ 2528 : 17-19) นับตั้งแต่เข้าสู่ระบบโรงเรียน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต การศึกษาเป็นกิจกรรมที่กระทำเพื่อให้ทุกคนพัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทแห่งชีวิต และโลกแห่งการทำงาน มีความเข้าใจประเภทของอาชีพที่มีอยู่ในสังคมและแนวโน้มของอาชีพ หรืองานใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโอกาสสำรวจและตรวจสอบกลุ่มอาชีพ การวางแผนชีวิตรวมไปถึงการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่ตนปรารถนา (นิพนธ์ ไทยพานิช 2527 : 25-40)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นการช่วยตนเองไม่ให้เป็นการระแค้นผู้อื่นและสังคม เป็นการพัฒนาตนเองและสังคม เพราะชีวิตที่มีความสุขคือชีวิตที่ทำงานและประกอบอาชีพ ถ้าทุกคนทำงานเป็นประกอบอาชีพที่ดีมีรายได้ มีเสถียรภาพมั่นคง ความสงบในสังคมก็จะเกิดขึ้น ซึ่งครูจะต้องพยายามปลุกฝังให้เกิดมีทัศนคติ และเห็นคุณค่าของการทำงานและการประกอบอาชีพ การที่จะทำให้เกิดตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จำเป็นต้องฝึกให้เด็กและเยาวชน ฝึกฝึกทำงานและปฏิบัติงานด้านอาชีพต่างๆจากง่ายไปหายาก ซึ่งจะช่วยให้เด็กค่อยๆมีเจตคติที่ดี และเห็นคุณค่าของการทำงานและการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ถนัดในงานฝีมือหรืองานใช้แรงงาน หากมีแรงจูงใจหรือการเสริมแรงที่ดีในการฝึกภาคปฏิบัติ ก็เชื่อว่าจะมีทางพัฒนาเจตคติที่ดีได้ (สวัสดิ์ จงกล 2528 : 39-40)

ค่านิยมในการประกอบอาชีพ

หลักสูตรประถมศึกษาในปัจจุบัน มุ่งปลูกฝังแนวคิด ทักษะ ค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องของการทำงานและการประกอบอาชีพ เพราะเด็กในระดัมนี้อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ การพิจารณาเลือกอาชีพยังไม่ได้ตกลงใจแน่นอน ดังนั้นในช่วงนี้ หากนักเรียนได้รับการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดี ก็จะมีผลต่อการเลือกอาชีพ และพร้อมที่จะตกลงใจในเรื่องอาชีพในอนาคต จากงานวิจัยของ คูเกอร์ (Cooker 1972 : 6121) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างของค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชาย หญิง เกรด 4,5,6 จำนวน 240 คน โดยใช้แบบสำรวจค่านิยมในอาชีพ 7 ด้าน คือ ค่านิ่งถึงผลประโยชน์ของผู้อื่น การมีอำนาจ มั่งคั่งมั่งคั่ง ความอิสระในงาน เงิน เกียรติยศ ความมั่นคงปลอดภัย และความสมบูรณ์แบบของตนเอง นักเรียนชายและหญิง เลือกค่านิยมในอาชีพแตกต่างกัน คือ ชายเลือกค่านิยมในอาชีพที่การมีอำนาจ มั่งคั่งมั่งคั่งและเงินมากกว่าหญิงซึ่งเลือกโดยค่านิ่งถึงผลประโยชน์ผู้อื่น

ชานเนย์ (Channay 1969 : 2957-2959) ได้วิจัยค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนเกรด 5,7 และ 9 ในรัฐโอไฮโอ จำนวน 960 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางอาชีพ 7 อย่าง คือ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความมีอิสระ เงิน เกียรติยศ ความมั่นคงปลอดภัย การควบคุมงาน และการรู้จักตนเองเรื่องงาน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เด็กนักเรียนที่มาจากชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเลือกค่านิยมทางด้านการเงิน การควบคุมงาน เกียรติยศของงาน สูงกว่านักเรียนที่มาจากชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ
2. เด็กเกรด 5 มีค่านิยมสูงในด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และเห็นแก่เกียรติยศของงานมากกว่าเด็กเกรด 7 และเกรด 9
3. การเลือกอาชีพของเด็กสะท้อนให้เห็นค่านิยมทางอาชีพ คือเด็กที่เลือกอาชีพชั้นสูงมีค่านิยมทางด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการรู้จักตนเองมากกว่าคนที่ไม่ได้เลือกอาชีพชั้นสูง

จากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ค่านิยมในการเลือกอาชีพของเด็กมีองค์ประกอบหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านเพศ วัยหรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ขององค์กรในสังคมทุกหน่วยจะต้องร่วมมือกัน เพื่อเตรียมความพร้อมทางอาชีพให้กับเด็กอย่างมีเป้าหมายและหลักการที่แจ่มชัด หน่วยงานของสังคมที่มีบทบาทสำคัญก็คือ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน

ตลอดจนประเทศหรือรัฐบาล จำเป็นต้องหาวิธีสร้างเด็กให้มีคุณสมบัติในการชวนช่วยหา
งานทำ โดยไม่เลิกงาน มีความตั้งใจที่จะทำงาน ออกหน้า รักที่จะมีงานทำอย่างแท้จริง
มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการทำงาน ก็จะสามารถประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือ
ครอบครัว และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (วารสาร ศิริวรรณ 2528 : 24-26)

ทิศทางและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในระดับประถมศึกษาที่ผ่านมามีปัญหา ยังไม่ประสบ
ผลสำเร็จและตอบสนองจุดหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการ
ศึกษาเพื่ออาชีพ ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กระทรวง
ศึกษาธิการจึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ความเข้าใจตรงกัน ถูกต้องและชัดเจนในปรัชญา
ความหมาย จุดหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ของคำว่าการศึกษาเพื่ออาชีพ เพื่อให้ประชาชน
ทั่วไปมองเห็นคุณค่า และความสำคัญของการจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนใน
เชิงผลิต โดยเน้นประสบการณ์ในการทำงานให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนและให้ความ
ร่วมมืออย่างจริงจัง ส่วนเอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ทุกประเภทจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุง
แก้ไข ให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริงของนักเรียนและชุมชน คำนึงถึงการนำไป
ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตเป็นสำคัญ (สวัสดิ์ สุวรรณอักษร 2529 : 14-18)
ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรษา ประโนมสกุล (2526 : 98-99) เรื่อง
"ทรรศนะของนักเศรษฐศาสตร์ไทยต่อการจัดประสบการณ์ในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช
2534" ที่ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาภาคบังคับไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการศึกษาภาคบังคับปี พ.ศ. 2534
คือ ต้องมีความรู้ด้านวิชาชีพในท้องถิ่นของตน เข้าใจถึงความสำคัญของเศรษฐกิจชีวิต
ประจำวันและการพัฒนาประเทศ มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความสามารถวางแผนและ
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือเลือกอาชีพของตนเองได้
2. ความรู้พื้นฐานที่นักเรียนในการศึกษาภาคบังคับควรได้รับจากการจัด
ประสบการณ์ทางการศึกษาภาคบังคับในปี พ.ศ. 2534 คือวิชาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ชีวิต
จริงในการทำงานซึ่งอาจจะได้จากประสบการณ์ชีวิตของบุคคลสำคัญในอาชีพต่างๆ
3. ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจที่นักเรียนในการศึกษาภาคบังคับควรจะได้รับจาก
การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาภาคบังคับในปี พ.ศ. 2534 คือ เรื่องความสำคัญของอาชีพ
ต่างๆในชุมชน อาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น การเลือกอาชีพและวิธีหางาน

จากบทความ เอกสารและงานวิจัยดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การศึกษาระดับประถมศึกษา ในอนาคตนั้น วิชาชีพจะต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เน้นให้เด็ก ได้รับความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

แนวทางการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

การศึกษาเพื่องานอาชีพเป็นการศึกษาที่จับในทั่ว ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หากไม่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาย่อมสามารถประกอบอาชีพได้ในเบื้องต้น สามารถประกอบอาชีพได้ตามความเหมาะสมกับท้องถิ่น สามารถประกอบอาชีพอิสระได้หรือ จะทำงานรับจ้างก็ทำได้ยกย่องดี เช่นจะรับจ้างทำงานในบ้านสำหรับผู้ที่ เป็นหญิงก็ควรมีความรู้ในเรื่องการจักบ้านเรือน ชักผ้า ทำครีว เป็นต้น ซึ่งถ้าหากการศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อ อาชีพย่อมหมายความว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกระดับจะต้องเป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง มีความคิดริเริ่ม มีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระได้เมื่อไม่มีงานรับจ้างโดยจะทำตามลำพัง คนเดียวหรือรวมกลุ่มก็ได้ (ชม ภูมิภาค 2526 : 48) แต่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ยังอยู่ในฐานะเป็นแรงงานไร้ฝีมือและมีโอกาสพัฒนาตนเองได้ก็เพียงในระดับแรงงาน กึ่งฝีมือเท่านั้น เพราะหลักสูตรระดับประถมศึกษามุ่งไปที่การเตรียมการ เป็นพื้นฐานที่จะนำไป ประกอบอาชีพ จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมต่อไปอีก เพื่อฝึกทักษะในอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ตามความถนัด และความต้องการของตนเอง (พจน์ สะเพียรชัย 2526 : 19-20) อาจจัด โปรแกรมในรูปแบบของโรงเรียนสารพัดช่างขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่เล็กเหล่านั้นเคยเรียน อยู่เดิมและให้เด็กที่เรียนสำเร็จแล้วได้มารับการฝึกอบรมความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อการ ประกอบอาชีพ การจัดหลักสูตรควรจัดไว้หลายรูปแบบโดยให้มีระยะเวลาต่างๆ กันไปตาม ลักษณะงานอาชีพนั้น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการฝึกฝนจนมีความสามารถ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียน ต่อในระดับมัธยมศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพได้ (ช่าง บัวศรี 2528 : 82-83)

ความต้องการเกี่ยวกับอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ไม่ศึกษาต่อ

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ที่ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ไม่ศึกษาต่อจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์ขั้นพื้นฐานด้าน อาชีพ เพราะว่าเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะต้องเกี่ยวข้องกับงานอาชีพเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยในการ

ค่าแรงชีวิต แต่เด็กที่ศึกษาในระดับประถมศึกษายังเป็นเด็กอ่อนวัย การเน้นความรู้และทักษะ เพื่อให้ออกไปประกอบอาชีพ อาจจะเป็นการเล็งผลเลิศเกินไป เพราะสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งที่สำคัญคือจะต้องสร้างเจตคติที่ดีของงานอาชีพ หากนักเรียนมีนิสัยชอบ และรักการทำงานแล้ว จะทำให้ไม่ว่างงานและไม่ไร้อาชีพ (จรูญ จิวานาน 2529 : 57-62) แต่จากผลการวิจัยของ ทรรษา ประนอมสกุล (2526 : 118-119) พบว่า ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน ไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนมา ไปประกอบอาชีพได้ ของทำงานที่มีรายได้ต่ำ สภาพงานไม่ดี ไม่มีโอกาสก้าวหน้าในสังคม ซึ่งมีสาเหตุมาจากเนื้อหาในหลักสูตรบางอย่างไม่เหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่น ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบท เพราะเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่ง เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ (2521 : 57-58) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่าจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของคนในชนบท ดังนี้

1. ความต้องการในการศึกษาขั้นพื้นฐานและเรื่องทั่วไป เช่น การเรียนรู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ คณิตเลขเป็น มีความเข้าใจอย่างง่ายๆ ในเรื่องทางวิทยาศาสตร์ และภาวะแวดล้อมรอบตัวเอง เป็นต้น
2. ความต้องการในการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต เช่น การจัดบ้าน การโภชนาการ การเลี้ยงดูดูแลเด็ก เป็นต้น
3. ความต้องการในการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับสถาบันการปกครองของท้องถิ่นและของประเทศ รวมทั้งขบวนการต่างๆ ของการดำเนินการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การสหกรณ์ โครงการพัฒนาชุมชน เป็นต้น
4. ความต้องการในการศึกษาค้นอาชีพ เช่น ความรู้และทักษะเฉพาะซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เป็นต้น

การจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการ ของผู้เรียนและสภาพของท้องถิ่น โดยเฉพาะวิชาอาชีพ นับว่าเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างแท้จริง ซึ่ง วินัย สายหงษ์ (2528 : 61) ได้กล่าวว่า แนวโน้มความต้องการอาชีพของชาวชนบทในปัจจุบันไม่เพียงแต่ต้องการจะประกอบอาชีพในค่านเกษตรกรรมเท่านั้น แต่มีความต้องการอาชีพใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับความ

ต้องการอาชีพในเขตชุมชนเมือง ท้ายเหตุนี้จึงต้องคำนึงถึงเรื่องการให้การศึกษาในค่าน อาชีพแก่ชาวชนบทให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้พร้อมที่จะประกอบอาชีพในชุมชนแบบเมืองได้อันจะเป็นทางช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้ประการหนึ่ง

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคเหนือ ได้ศึกษาวิจัยสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนจังหวัดลำปาง พบว่า สาเหตุที่ประชาชนไม่ได้เรียนหนังสือเพราะมี ปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาทางค่านอาชีพเป็นปัญหารองลงมา ประชาชน ส่วนใหญ่ยังมีความต้องการที่จะศึกษาต่อตามโอกาส ส่วนความต้องการให้เปิดสอนเกี่ยวกับ วิชาชีพนั้น ประชาชนต้องการที่จะศึกษาคำนงานเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือการทักเย็บเสื้อผ้า อาหาร ขนม การทักผมและศิลปประดิษฐ์ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคเหนือ 2521 : 32-33) ในระยะเวลาต่อมา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคกลาง ได้ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาจากหัวหน้า ครอบครัวและลูกบ้าน ผลการวิจัยพบว่า ลูกบ้านมีความต้องการที่จะศึกษาต่อสายสามัญคิดเป็น ร้อยละ 39.20 ในสายวิชาชีพนั้น หัวหน้าครอบครัวชายต้องการศึกษาต่อวิชาชีพร้อยละ 37.21 หญิงต้องการศึกษาต่อร้อยละ 28.31 วิชาที่เพศชายต้องการศึกษาต่อคือ ช่างไม้ ช่างเครื่องยนต์ ไฟฟ้า วิทยุ ส่วนเพศหญิงต้องการศึกษาวิชาเสริมสวย การทักเย็บเสื้อผ้า และงานประดิษฐ์ ส่วนลูกบ้านทั้งชายและหญิงมีความต้องการศึกษาต่อสายวิชาชีพไม่แตกต่างกัน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคกลาง 2522 : 88-89)

ประกอบ รัตนพันธ์ (2524 : 76-78) ได้ศึกษาความต้องการการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของประชากรจังหวัดพังงา โดยศึกษาจากหัวหน้าครอบครัวจำนวน 160 คน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพการเลี้ยงไก่ การเลี้ยงสุกร การทำสวนยาง การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์เกษตร เครื่องมือทุนแรงในฟาร์ม การทำนา การถนอมอาหาร เครื่องจักรกลและสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ ประชากรเพศชายมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมมากกว่าประชากรเพศหญิง ประชากรที่มีพื้นที่ถือครองทำการ เกษตรมาก ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมไม่แตกต่างจากประชากรที่มีพื้นที่ถือครองทำการ เกษตรน้อย และ ประชากรในเขตชุมชนต้องการเข้ารับการฝึกอบรมน้อยกว่าประชากรนอกเขตชุมชน

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ประถมศึกษาที่ไม่ศึกษาต่อ ยังไม่สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปประกอบอาชีพได้

มีรายได้ต่ำ สภาพงานไม่มั่นคง ซึ่งมีสาเหตุมาจากเนื้อหาของหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังต้องการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่ตนสนใจ ประชาชนที่ประกอบอาชีพแล้วยังมีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับปรุงอาชีพของตน ซึ่งในปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพขึ้นในหลักสูตรประถมศึกษา โดยให้ม้งทำงานบังคับและงานเลือก เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการและเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพของผู้เรียนต่อไป